

Vrije Universiteit Brussel
Master in de
politieke wetenschappen
(master)

Inhoud

1	Samenvattende conclusie	3
2	Besluit	4
3	Werkwijze en verantwoording	5
	3.1 Evaluatieorgaan en visitatiecommissie	5
	3.2 Werkwijze	5
	3.3 Domeinspecifiek referentiekader	6
	3.4 Overwegingen NVAO	7
4	Opleiding	9
5	Beoordeling	10
	5.1 Doelstellingen opleiding	10
	5.2 Programma	11
	5.3 Inzet personeel	13
	5.4 Voorzieningen	14
	5.5 Interne kwaliteitszorg	15
	5.6 Resultaten	16
6	Oordelen visitatiecommissie	17
7	Oordelen NVAO	18
8	Opmerkingen en bezwaren van instelling	19

1 Samenvattende conclusie

Bij brief van 10 december 2008 heeft de Vrije Universiteit Brussel bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) een accreditatieaanvraag ingediend voor de opleiding Master in de politieke wetenschappen (master), steunend op een visitatierapport uitgevoerd door een evaluatieorgaan i.c. de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR). De aanvraag is ontvangen op 15 december 2008.

Procedurele eisen

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- De visitatiecommissie heeft het visitatieprotocol gevolgd zoals vastgesteld door het evaluatieorgaan;
- Het referentiekader gehanteerd door de visitatiecommissie bevat alle onderwerpen en facetten van het Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen van de NVAO (accreditatiekader) inclusief een domeinspecifieke vertaling. De facetten worden evenwel in een afwijkende volgorde behandeld;
- De visitatiecommissie heeft de beslisregels beschreven in het accreditatiekader adequaat toegepast;
- De gevolgde procedure is in overeenstemming met het toetsingskader voor de werkwijze van de VLIR en VLHORA als evaluatieorgaan.

Inhoudelijke eisen

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- Het oordeel van de visitatiecommissie over de kwaliteit van de opleiding is mede gebaseerd op een vergelijking met verwante opleidingen en zo mogelijk internationaal gehanteerde normen voor opleidingen in het relevante domein;
- In het visitatierapport vastgesteld door de visitatiecommissie is voldoende gemotiveerd waarom de opleiding al dan niet aan de criteria van het beoordelingskader (hoofdstuk 2) voldoet zodat voldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn. Het visitatierapport behandelt minimaal de zes in het accreditatiekader genoemde onderwerpen, waarbij per onderwerp aan alle facetten aandacht wordt besteed. Voor ieder facet is een oordeel gegeven op de vierpuntsschaal op basis waarvan per onderwerp een oordeel volgt. De oordelen zijn onderbouwd met feiten en analyses. Het visitatierapport wordt afgesloten met een samenvattend oordeel over de opleiding;
- Het visitatierapport geeft inzicht in de kwaliteit van de visitatiecommissie. Het visitatierapport bevat informatie over de omvang en de samenstelling van de visitatiecommissie, en over haar onafhankelijkheid, deskundigheid en gezaghebbendheid.

2 Besluit

betreffende de accreditatie van de Master in de politieke wetenschappen (master) van de Vrije Universiteit Brussel.

De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit :

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met positief eindoordeel voor de opleiding Master in de politieke wetenschappen (master) van de Vrije Universiteit Brussel goedgekeurd en wordt de opleiding geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen, die te Brussel wordt georganiseerd.

De in het eerste lid bedoelde accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2009-2010 tot en met het einde van het academiejaar 2016-2017.

Den Haag, 20 april 2009

Voor de NVAO,

Karl Dittrich
(voorzitter)

3 Werkwijze en verantwoording

Bij brief van 10 december 2008 heeft de Vrije Universiteit Brussel bij de NVAO een accreditatieaanvraag ingediend voor de opleiding Master in de politieke wetenschappen (master), steunend op een visitatierapport uitgevoerd door een evaluatieorgaan i.c. de VLIR. De aanvraag is ontvangen op 15 december 2008.

De NVAO heeft deze aanvraag beoordeeld aan de hand van het Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen (14 februari 2005), conform de Handleiding accreditatie Vlaamse Gemeenschap (8 mei 2007) en het Reglement tot bepaling van bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en Toets Nieuwe Opleiding ten aanzien van hogeronderwijsopleidingen in de Vlaamse Gemeenschap (14 februari 2005).

3.1 Evaluatieorgaan en visitatiecommissie

Evaluatieorgaan: VLIR

Visitatiecommissie:

- Voorzitter:
  - Prof. dr. B. Tromp †, bijzonder hoogleraar in de theorie en geschiedenis der internationale betrekkingen, Universiteit Amsterdam en Senior Research Fellow Clingendael, Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen;
- Leden:
  - Prof. mr. dr. I. Snellen, emeritus hoogleraar bestuurskunde, Erasmus Universiteit Rotterdam en Rijksuniversiteit Leiden;
  - Prof. dr. P. Vercauteren, hoogleraar internationale betrekkingen en globalisering, Facultés Universitaires Catholiques de Mons (plaatsvervangend voorzitter);
  - J. Perquy, ere administrateur-generaal Vlaamse Onderwijsraad;
  - F. François, student aanvullende opleiding Internationale Betrekkingen, Katholieke Universiteit Leuven.

Secretarissen: I. De Vooght en dr.ir. E. Van Zele, stafmedewerkers VLIR.

De Erkenningscommissie heeft bij besluit van 14 maart 2007 bevestigd dat de samenstelling van deze visitatiecommissie voldoet aan de criteria van onafhankelijkheid die gelden voor de opleidingen van ambtshalve geregistreerde instellingen.

3.2 Werkwijze

Ter voorbereiding van de visitatie is aan de instelling gevraagd om een uitgebreid zelfevaluatie-rapport op te stellen. Het zelfevaluatie-rapport bevat naast feitelijke beschrijvingen per onderwerp en per facet van het accreditatiekader ook de toekomstperspectieven en een kritische sterkte-zwakteanalyse. Daarnaast is een aantal verplichte bijlagen opgenomen. De commissieleden hebben ieder een tweetal eindverhandelingen geselecteerd uit een lijst van recente eindverhandelingen en ze hebben deze grondig gelezen.

De visitatiecommissie hield haar installatievergadering op 15 februari 2007. Tijdens deze vergadering zijn de commissieleden verder ingelicht over het visitatieproces en hebben zij zich concreet voorbereid op het af te leggen bezoek. Ook heeft de visitatiecommissie op deze vergadering haar referentiekader geformuleerd. Daarnaast is het programma van het bezoek opgesteld en is een eerste bespreking gehouden van het zelfevaluatie-rapport.

Het locatiebezoek vond plaats van 26 tot en met 28 februari 2007. De visitatiecommissie heeft gesprekken gevoerd met alle geledingen betrokken bij de programma's politieke wetenschappen. Ook is een veelheid van documenten ter inzage gelegd ten behoeve van de visitatiecommissie: het leer materiaal (cursussen, handboeken, syllabi), portfolio's en verslagen van de studenten, verslagen van de belangrijke beleidsvormende of beleidsopvolgende organen (faculteitsraad, onderwijscommissies, departementsraden), documenten die betrekking hebben op de interne kwaliteitszorg (enquêteformulieren, niet-persoonsgebonden evaluatie van het onderwijs), documenten aangaande de procedures van curriculumherzieningen, voorbeelden van informatieverstrekking aan aspirant-studenten, etc. Bovendien zijn nog enkele tientallen eindverhandelingen bijkomend ter inzage gelegd. Daar waar de commissie het noodzakelijk achtte, heeft zij bijkomende informatie opgevraagd tijdens het bezoek.

Het bezoekschema voorzag naast gesprekken met het bestuur van de faculteit, de opleidingsverantwoordelijken, de studenten, de assistenten, de docenten en de facultaire en opleidingsgebonden beleidsmedewerkers, ook in een bezoek aan de faciliteiten (inclusief bibliotheek, practicalokalen en computerfaciliteiten), een gesprek met de afgestudeerden van de opleidingen en een spreekuur waarop de visitatiecommissie bijkomend leden van de opleiding kon uitnodigen of waarop personen op een vertrouwelijke wijze door de visitatiecommissie konden worden gehoord.

Tot slot heeft de commissie haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen vastgelegd in een visitatierapport. De opleidingsverantwoordelijken van de opleiding zijn in de gelegenheid gesteld om op het conceptrapport te reageren.

3.3 Domeinspecifiek referentiekader

Bij de beoordeling is de visitatiecommissie uitgegaan van een referentiekader met doelstellingen, eindtermen en kwaliteitseisen. Bij het opstellen van haar referentiekader heeft de commissie zich gebaseerd op:

- het referentiekader gehanteerd in 1999 bij de visitatie bij de visitatie Politieke Wetenschappen en Sociologie (VLIR, 2000);
- the EADI1 accreditation initiative;
- de doelstellingen en eindtermen die de opleidingen voor het eigen onderwijs hebben geformuleerd;
- de internationale eisen die worden gesteld aan academische opleidingen in de politieke wetenschappen;
- het toetsingskader van het NVAO met een aantal minimumeisen gebaseerd op de internationaal aanvaarde Dublin-descriptoren;

Het referentiekader is voor het locatiebezoek voorgelegd aan de opleiding en tijdens het bezoek met de opleiding bediscussieerd.

---

¹ EADI = European Association of Development and Training Institutes

3.4 Overwegingen NVAO

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- Het evaluatieorgaan heeft overtuigend aangetoond dat het oordeel in onafhankelijkheid tot stand is gekomen. Uit het onafhankelijkheidsbesluit van de Erkenningscommissie en de onafhankelijkheidsverklaringen van de commissieleden blijkt tevens dat de commissieleden in onafhankelijkheid tot hun oordeel zijn gekomen. De NVAO concludeert dat de visitatie en het beoordelingsproces in volstrekte onafhankelijkheid hebben plaatsgevonden;
- De commissie bestond uit vijf leden inclusief een student. Op basis van de in het rapport beschreven informatie, waaronder cv's, heeft de NVAO vastgesteld dat onderwijsdeskundigheid en deskundigheid in de didactiek, de vakdeskundigheid binnen de discipline en het afnemend veld en relevante deskundigheid op het gebied van internationale ontwikkelingen van de discipline aanwezig waren. De deskundigheid binnen de commissie omvatte voldoende de gehele breedte van de opleiding.

De visitatiecommissie was bijgevolg voldoende deskundig en gezaghebbend om de beoordeling uit te voeren.

De visitatie heeft plaatsgevonden op basis van en in overeenstemming met het visitatieprotocol, zoals voorgelegd bij erkenning of toetsing:

- Het rapport geeft voldoende aan dat het visitatieprotocol effectief werd gevolgd;
- In het rapport verklaart de commissie dat de zelfevaluatie voldoende basis bood en dus voldoende zelfkritisch was;
- Het evaluatieorgaan heeft naar het oordeel van de NVAO overtuigend gegarandeerd dat de commissie adequaat heeft gewerkt;
- De commissie heeft de beschikking gekregen over eerdere visitatierapporten en heeft getoetst of de wijze waarop opleidingen met eerdere aanbevelingen en adviezen zijn omgegaan, voldoende is.

De visitatie heeft plaatsgevonden op basis van en in overeenstemming met een domeinspecifiek referentiekader dat voldoet aan de eisen gesteld in de erkenningsregeling/toetsingsregeling en het NVAO kader. Daarbij is aangesloten bij:

- eisen gesteld door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk aan een opleiding in het domein;
- kaders gehanteerd in eerdere visitatie;
- indien beschikbaar beroepsprofielen;
- referentiekader aangereikt door opleiding, dat voldoende situering geeft van de opleiding in nationaal en/of internationaal verband en met betrekking tot de relevante beroepspraktijk.

Voorts komt de NVAO tot de volgende vaststellingen:

- De werkwijze van de commissie bij de beoordeling van de opleiding Master in de politieke wetenschappen (master) van de Vrije Universiteit Brussel is zorgvuldig en gedegen geweest. De gevolgde werkwijze en procedure, en de geraadpleegde informatiebronnen zijn helder en nauwkeurig geformuleerd en vermeld;
- De commissie heeft haar oordeel opgesteld en onderbouwd in overeenstemming met het visitatieprotocol en heeft de daarbij behorende beslisregels gevolgd. Voor de facetten geldt dat de analyses van de commissie duidelijk en consistent zijn, en ze leiden tot

- heldere conclusies. Op onderwerpniveau zijn de oordelen over de facetten op een juiste en zorgvuldige wijze afgewogen en neergelegd in heldere conclusies;
- De commissie heeft hiertoe op een zorgvuldige wijze een domeinspecifiek referentiekader vastgesteld;
  - Het kwaliteitsoordeel bij de toetsing is - voor zover relevant - mede gebaseerd op een vergelijking met verwante andere opleidingen en internationaal geaccepteerde criteria voor opleidingen in het desbetreffende domein;
  - De commissie heeft in haar advies een aantal kritische kanttekeningen opgenomen. De NVAO onderschrijft deze en brengt deze onder de aandacht van de opleiding.
  - De visitatiecommissie heeft in het kader van het verbeterperspectief aanbevelingen in het visitatierapport geformuleerd.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de beoordeling van de voorliggende opleiding zorgvuldig en gedegen tot stand is gekomen, en dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd.

Tot slot heeft de NVAO ook kennis genomen van de algemene, inhoudelijke bevindingen van de visitatiecommissie, die in het rapport zijn opgenomen. De belangrijkste aandachtspunten van de commissie die voor de opleidingen politieke wetenschappen van alle Vlaamse universiteiten gelden, zijn: (1) de lage slaagpercentages in met name het eerste bachelorjaar; (2) de beperkte afstemming met het werkveld; (3) de relatief beperkte staf en overige zorgpunten gerelateerd aan het gevoerde personeelsbeleid; (4) de bescheiden mobiliteit van studenten in binnen- en buitenland; (5) de weinig soepele systemen van interne kwaliteitszorg; (6) het ontbrekende academische karakter van enkele masteropleidingen; (7) de wenselijkheid van een tweejarige masteropleiding.

4 Opleiding

Beschrijving van de opleiding:

– instelling	Vrije Universiteit Brussel
– aard instelling:	ambtshalve geregistreeerde instelling
– vestiging(en):	Brussel
– graad en kwalificatie:	Master in de politieke wetenschappen
– niveau en oriëntatie:	master
– afstudeerrichtingen:	geen
– studieomvang :	60 studiepunten
– onderwijstaal:	Nederlands
– studiegebied:	Politieke en sociale wetenschappen
– aard van de aanvraag:	accreditatie

5 Beoordeling

De NVAO steunt haar besluitvorming op volgende elementen:

- Het accreditatierapport bevat een beoordeling per onderwerp en per facet²;
- De NVAO hanteert bij de beoordeling van de onderwerpen de scores 'voldoende' en 'onvoldoende'³;
- Een accreditatiebesluit is positief indien alle samenvattende oordelen over de onderwerpen voldoende zijn. Het eindoordeel spreekt zich niet uit over gradaties in kwaliteit. Dit gebeurt door de visitatiecommissie die in haar rapport een score geeft per facet;
- De NVAO kan per facet volstaan met een verwijzing naar de bevindingen en de overwegingen van het bijhorende visitatierapport, m.a.w. ze kunnen door de NVAO worden overgenomen. Per facet wordt aangegeven of de NVAO de bevindingen en overwegingen van de visitatiecommissie bijtreedt. Indien dat niet het geval is draagt de NVAO een eigenstandige motivering aan⁴.

5.1 Doelstellingen opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie opleiding

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 1.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 1.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel visitatiecommissie

De commissie beoordeelt het niveau en de oriëntatie van de masteropleiding als goed. Wel zou in de doelstellingen meer expliciete aandacht mogen zijn voor de nieuwste ontwikkelingen in de wetenschappelijk-disciplinaire kennis. Gekozen is voor een algemene masteropleiding in de politieke wetenschappen die een overzicht wil bieden van de diverse subdisciplines. Deze keuze is mede ingegeven door de beperkte personeelsformatie. De doelstellingen en de domeinspecifieke aspecten zijn goed afgestemd op de eisen gesteld door (buitenlandse) vakgenoten, inclusief de criteria door de commissie geformuleerd in haar referentiekader. De commissie waardeert de toetsing van de doelen aan de Europese referenties van het European Consortium for Political Research en het European Political Science Network. Of met de wensen en behoeften van het beoogde beroepenveld is rekening gehouden, was niet duidelijk vast te stellen.

---

² Art.7 en 8 van het reglement ' tot bepaling van de bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en toets nieuwe opleiding ten aanzien van opleidingen in de Vlaamse gemeenschap', hierna 'reglement Bestuursbeginselen'

³ Accreditatiekader en art. 58&1, eerste lid van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

⁴ Art.12 van het reglement Bestuursbeginselen

Conclusie NVAO

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp: Doelstellingen opleiding. De NVAO beoordeelt het onderwerp Doelstellingen derhalve als **voldoende**.

5.2 Programma

Facet 2.1 Eisen professionele / academische gerichtheid

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

Facet 2.2 Relatie tussen doelstelling en programma

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

Facet 2.3 Samenhang programma

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

Facet 2.4 Studielast

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.5 *Studietijd* in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

Facet 2.5 Toelatingsvoorwaarden

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.9 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

Facet 2.6. Studieomvang

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.4 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

Facet 2.7 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.6 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

Facet 2.8 Beoordeling en toetsing

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.7 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

Facet 2.9. Masterproef

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.8 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel visitatiecommissie

Tot het verplichte pakket van het masterprogramma behoren de opleidingsonderdelen 'Onderzoeksdesign voor de masterproef (6 ECTS), de masterproef (15 ECTS) en een onderzoeksmodule (3 ECTS). Verder bestaat het programma voor 36 ECTS uit vrij te kiezen onderdelen. Het programma biedt een uitstekend gespecialiseerd aanbod van op eigen onderzoeksexpertise gebaseerde opleidingsonderdelen. Voor het bijbrengen van een onderzoeksattitude en de nodige onderzoeksvaardigheden is het programma rechtuit excellent. De commissie heeft grote waardering voor de onderzoeksmodules die de politicologen van de Universiteit Antwerpen en de Vrije Universiteit Brussel samen verzorgen. Die modules zijn opgevat als werkcolleges waarin docenten vanuit hun eigen expertise illustreren hoe een onderzoeksdesign wordt geoperationaliseerd en uitgewerkt. De commissie bepleit wel het invoeren van een stage.

Het programma is een goede concretisering van de eindkwalificaties. Alle eindtermen zijn verspreid over de diverse opleidingsonderdelen aanwezig in het programma. De commissie vindt het een verrijking dat in het masterprogramma, in tegenstelling tot het uitdovende licentiaatsprogramma, een luik politieke economie is opgenomen. Ook waardeert de commissie de vele initiatieven om het programma te internationaliseren. De internationale dimensie kan nog worden versterkt via structurele initiatieven zoals het instellen van leerstoelen. Verder suggereert de commissie om meer aandacht te besteden aan Franstalige wetenschappelijke literatuur en om Franstalige gastcolleges in te plannen.

Het programma is goed gestructureerd met veel aandacht voor enerzijds methodologie en de masterproef, en anderzijds opleidingsonderdelen die een breed politicologisch terrein bestrijken en aansluiten bij de specialisaties van de vakgroep. De samenwerking met de Universiteit Antwerpen is er gekomen om het hiaat van de politieke economie op te vullen en om de onderzoeksmodules vorm te geven. Over het aanbod en de invulling van het programma is binnen de vakgroep en met de Antwerpse politicologen een goed overleg.

De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang, zijnde 60 ECTS. De commissie meent dat de studiebelasting van de masteropleiding zwaar zal zijn. Ze vraagt zich af of de masterproef in combinatie met een paper voor de onderzoeksmodule haalbaar is. De commissie stelt overigens vast dat weinig objectieve gegevens over studietijd voorhanden zijn. Ze adviseert dan ook om de studietijd nauwgezet op te volgen en regelmatig studietijdmetingen uit te voeren.

Het masterprogramma sluit goed aan op het bachelorprogramma politieke wetenschappen. In het masterprogramma worden de verworven inzichten verder uitgediept en de vaardigheden en attitudes aangescherpt. De praktijk zal uitwijzen of de voorbereiding- en schakelprogramma's goed aansluiten op de masteropleiding. De commissie stelt in ieder geval vast dat ze met de nodige zorg zijn ontwikkeld.

De Vrije Universiteit Brussel hanteert als centraal didactisch concept 'competentiegericht leren in flexibel onderwijs' en streeft ermee naar een activerend en studentgericht onderwijs. Dit concept sluit goed aan bij de doelstellingen van de opleiding. De gebruikte werkvormen zijn gevarieerd en actief, en zijn uitstekend afgestemd op het didactische concept. Ook over de leermiddelen is de commissie tevreden. Het elektronische leerplatform PointCarré wordt

door nagenoeg alle docenten gebruikt voor het aanbieden van studiemateriaal en als informatiekanaal. Als didactisch instrument heeft het zijn plaats evenwel nog niet gevonden.

De commissie is van mening dat de studenten op een goede manier worden beoordeeld en getoetst. De wijze van examinering is transparant en studenten blijken tevreden te zijn over de feedback die ze krijgen.

De commissie heeft een steekproef aan eindverhandelingen van de uitdovende licentie-opleiding gelezen en komt tot de conclusie dat de wetenschappelijke kwaliteit ervan zeer goed is. De voorbereiding op en de begeleiding van de eindverhandelingen vindt ze uitstekend en ze worden ook zeer positief geëvalueerd door de studenten en alumni. De criteria voor de beoordeling van de eindverhandeling zijn degelijk uitgewerkt en worden goed aangehouden. Wel zou een mondelinge verdediging verplicht moeten worden. De commissie realiseert zich dat het in een eenjarige master niet eenvoudig zal zijn om de masterproef tijdig af te werken. De geplande strakke begeleiding en keuze via het opleidingsonderdeel 'Onderzoeksdesign' vindt ze dan ook een zeer goede zaak.

Conclusie NVAO

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp: Programma. De NVAO beoordeelt het onderwerp Programma derhalve als **voldoende**.

5.3 Inzet personeel

Facet 3.1 Eisen professionele/academische gerichtheid

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

Facet 3.2 Kwantiteit personeel

De commissie beoordeelt de kwantiteit van het personeel als onvoldoende. De opleiding wordt gedragen door een relatief kleine staf. Een middenkader van jonge, gekwalificeerde onderzoekers ontbreekt en dat maakt de opleiding kwetsbaar. Toch slaagt de vakgroep erin om een goed ingevuld programma aan te bieden dankzij de brede expertise binnen de groep en via de reeds eerder genoemde samenwerking met de Universiteit Antwerpen. De commissie waardeert die samenwerking maar meent toch dat een uitbreiding van het personeelskader met jonge gekwalificeerde onderzoekers noodzakelijk is. De student-docentratio in het academiejaar 2006-2007 bedraagt 1:48 voor zelfstandig academisch personeel en 1:70 voor aanvullend academisch personeel. Bij de aanwervingen zou ook een actiever gelijkheidsbeleid gevoerd mogen worden.

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet niet voldoet aan de basiskwaliteit.

Facet 3.3 Kwaliteit personeel

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel visitatiecommissie

De opleiding wordt georganiseerd door de vakgroep Politieke Wetenschappen. De vakgroep maakt deel uit van de Faculteit Economische, Sociale en Politieke Wetenschappen. Het onderzoek van de vakgroep concentreert zich rond een aantal thema's: de politiek van de Europese Unie, stedelijk beleid, onderzoek over de legitimeringscrisis van de democratische politiek, over de resolutie van etnische conflicten en over federale systemen, en over de buitenlandse politiek van China.

De meeste leden van de vakgroep zijn actief in internationale netwerken en het merendeel van het zelfstandig academisch personeel heeft een gasthoogleraarschap bekleed aan een buitenlandse universiteit. De academische gerichtheid van de staf is excellent. Het personeel is breed actief op een hoog onderzoeksniveau en het betreft het lopende onderzoek bij de gedoeerde cursussen. De commissie heeft tevens een bijzondere appreciatie voor de samenwerking met de Universiteit Antwerpen. De inbreng vanuit het beroepenveld wordt gerealiseerd via gastsprekers. De commissie waardeert die professionele inbreng.

De opleiding wordt gedragen door een relatief kleine staf. Een middenkader van jonge, gekwalificeerde onderzoekers ontbreekt en dat maakt de opleiding kwetsbaar. Toch slaagt de vakgroep erin om een goed ingevuld programma aan te bieden dankzij de brede expertise binnen de groep en de samenwerking met de Universiteit Antwerpen. Niettemin meent de commissie dat een uitbreiding van het personeelskader noodzakelijk is en beoordeelt zij de kwantiteit van het personeel als onvoldoende.

De vakinhoudelijke en onderwijskundige capaciteiten van het lesgevend personeel zijn zeer goed. De vakgroep streeft ernaar en slaagt er ook in om de onderwijstaken zo nauw mogelijk te laten aansluiten op de onderzoeksspecialismen. Wel kan de aandacht voor onderwijsprofessionalisering nog versterkt worden. Verder formuleert de commissie enkele aanbevelingen met betrekking tot het personeelsbeleid met bijzondere aandacht voor de toewijzing van onderwijsopdrachten en de inhoud van opleidingsonderdelen ontleend aan andere vakgroepen.

Ondanks het feit dat de commissie het facet Kwantiteit als onvoldoende beoordeelt, geeft ze het onderwerp Inzet van personeel toch een positieve beoordeling omwille van de grote betrokkenheid en inzet, en de academische kwaliteiten van de staf. Die inzet heeft tot nog toe kunnen voorkomen dat de onderwijskwaliteit noemenswaardig lijdt onder het tekort aan academisch personeel.

Conclusie NVAO

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp: Inzet van personeel. De NVAO beoordeelt het onderwerp Inzet van personeel derhalve als **voldoende**. Niettemin wijst de NVAO uitdrukkelijk op de bezorgdheid van de commissie over de relatief kleine staf.

5.4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 4.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 4.2 in het visitatierapport.
De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel visitatiecommissie

Aan de Vrije Universiteit Brussel zijn voldoende goed uitgeruste leslokalen. Ook de ICT-infrastructuur volstaat. De bibliotheek en het zelfstudiecentrum bieden genoeg ruimte voor zelfstudie en zijn zeer gebruiksvriendelijk. De boeken- en tijdschriftencollecties voldoen maar een verdere inspanning tot uitbreiding is noodzakelijk.

De informatieverstrekking aan potentiële studenten is goed georganiseerd. De commissie waardeert het initiatief van de Vlaamse opleidingsverantwoordelijken om hun masterprogramma's aan elkaars bachelorstudenten voor te stellen. Ook de specifieke aandacht voor allochtone ouders en jongeren prijst de commissie.

Verder stelt de commissie vast dat de studiebegeleiding een sterk informeel karakter heeft. De contacten tussen lesgevers en studenten verlopen zeer vlot en worden door de studenten als een pluspunt ervaren. Gezien het toch vrije lage slaagpercentage adviseert de commissie evenwel om de studiebegeleiding proactiever te maken. Ook zou het elektronische leerplatform PointCarré nog beter kunnen worden benut als studiebegeleidinginstrument.

Conclusie NVAO

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp: Voorzieningen. De NVAO beoordeelt het onderwerp Voorzieningen derhalve als **voldoende**.

5.5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1. Evaluatie resultaten

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.1 in het visitatierapport.
De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.2 in het visitatierapport.
De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.3 in het visitatierapport.
De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel visitatiecommissie

De vakgroep en de opleidingsraad volgen de kwaliteit van het programma en de opleidingsonderdelen goed op. De commissie vraagt zich wel af of het enquêtesysteem niet kan worden vereenvoudigd. Het zelfevaluatie-rapport leverde weinig informatie over verbeteracties als gevolg van periodieke evaluaties. Tijdens haar bezoek vernam de commissie echter van de verschillende stakeholders dat de vakgroep en de opleidingsraad wel degelijk rekening houden met de evaluaties. Met de aanbevelingen van de vorige visitatiecommissie werd over het algemeen goed rekening gehouden. Die verbeteracties

werden in het zelfevaluatie-rapport ook uitvoerig beschreven. Een probleem – het ontbreken van een mondelinge verdediging van de eindverhandeling – is nog niet verholpen. Zoals eerder aangehaald, beveelt ook deze commissie de invoering ervan aan.

Het personeel en de studenten worden bij de besluitvormingsprocessen betrokken en kunnen participeren in de onderwijsorganisatie en de evaluatie van het onderwijs. De opleiding levert grote inspanningen om hen bij de opleidingsraad te betrekken, maar met wisselend succes. Toch is het niet zo dat studenten en personeel zich niet betrokken voelen bij het onderwijs; ze gebruiken echter vooral de informele kanalen. De betrokkenheid van de alumni is voor verbetering vatbaar. Plannen voor regelmatige overlegmomenten en voor het opzetten van een alumninetwerk zijn in uitvoering. Systematische contacten met het beroepenveld ontbreken. De commissie adviseert dan ook om een structureel overleg met het beroepenveld te starten.

Conclusie NVAO

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp: Interne kwaliteitszorg. De NVAO beoordeelt het onderwerp Interne kwaliteitszorg derhalve als **voldoende**.

5.6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 6.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 6.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel visitatiecommissie

De commissie is van oordeel dat het programma haar doelstellingen zal weten te realiseren. De uitgedoofde licentieopleiding waarop deze opleiding voortbouwt, verwezenlijkt haar doelstellingen goed. Ze vormt afgestudeerden die analytisch en wetenschappelijk hebben leren denken en goede inzichten hebben verworven in politieke gebeurtenissen en de achterliggende processen ervan. De commissie heeft er alle vertrouwen in dat ook het nieuwe programma goede resultaten zal neerzetten.

De opleiding heeft geen expliciete streefcijfers en geen beleid geformuleerd voor het onderwijsrendement. De eindverhandeling zorgt bij een aanzienlijke groep studenten voor studievertraging. Om dit probleem in een eenjarige masteropleiding niet nog groter te maken en zelfs terug te dringen, wordt gewerkt met een strakke begeleiding en een strikte opzet voor de masterproef. De commissie waardeert die aanpak en adviseert om het rendement goed in het oog te houden.

Conclusie NVAO

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp: Resultaten. De NVAO beoordeelt het onderwerp Resultaten derhalve als **voldoende**.

6 Oordelen visitatiecommissie

De onderstaande tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie uit hoofdstuk 5 weer.

Onderwerp	oordeel	facet	oordeel
1 Doelstellingen	voldoende	1.1 niveau en oriëntatie	goed
		1.2 domeinspecifiek referentiekader	goed
2 Programma	voldoende	2.1 eisen gerichtheid	excellent
		2.2 relatie doelstellingen - programma	goed
		2.3 samenhang programma	goed
		2.4 studielast	voldoende
		2.5 toelatingsvoorwaarden	goed
		2.6 studieomvang	OK
		2.7 afstemming vormgeving - inhoud	goed
		2.8 beoordeling en toetsing	goed
		2.9 masterproef	excellent
3 Inzet personeel	voldoende	3.1 eisen gerichtheid	excellent
		3.2 kwantiteit	onvoldoende
		3.3 kwaliteit	goed
4 Voorzieningen	voldoende	4.1 materiële voorzieningen	goed
		4.2 studiebegeleiding	goed
5 Interne kwaliteitszorg	voldoende	5.1 evaluatie resultaten	goed
		5.2 maatregelen tot verbetering	goed
		5.3 betrokkenheid	voldoende
6 Resultaten	voldoende	6.1 gerealiseerd niveau	goed
		6.2 onderwijsrendement	voldoende

Eindoordeel visitatiecommissie: **positief**

7 Oordelen NVAO

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het oordeel van de NVAO weer.

Onderwerp	oordeel
1 Doelstellingen	voldoende
2 Programma	voldoende
3 Inzet personeel	voldoende
4 Voorzieningen	voldoende
5 Interne kwaliteitszorg	voldoende
6 Resultaten	voldoende

Eindoordeel NVAO: **positief**.

8 Opmerkingen en bezwaren van instelling

Het instellingsbestuur heeft geen opmerkingen of bezwaren geformuleerd op het ontwerp van accreditatierapport.

nederlands-vlaamse accreditatieorganisatie

Het accreditatierapport is tot stand gekomen op basis van een externe beoordeling van de opleiding Master in de politieke wetenschappen (master) van de Vrije Universiteit Brussel uitgevoerd door VLIR.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

Parkstraat 28

Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG

T 31 70 312 23 30

F 31 70 312 23 01

E info@nvao.net

W www.nvao.net

Aanvraagnummer #3407

De accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2009-2010 tot en met het einde van het academiejaar 2016-2017.